

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/100/2019
Identifikačné číslo spisu: 3018200279
Dátum vydania rozhodnutia: 26.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:3018200279.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu, JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: Q. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. N. N. Č.. XXX, XXX XX, právne zastúpený: JUDr. Igorom Gažíkom, advokátom, so sídlom Bojnická cesta 7, 971 01 Prievidza, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 51919-2/2018-BA z 21. júna 2018, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 18Sa/29/2018-72 zo 6. júna 2019 takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .

II. Žalovaná j e p o v i n n á nahradit' žalobcovi trovy kasačného konania v rozsahu 100%.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k.: 18Sa/29/2018-72 zo 06.06.2019 zrušil rozhodnutie žalovanej č. 51919-2/2018-BA z 21. júna 2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Sociálna poisťovňa, pobočka Žilina, č. 31572-5/2018-ZA z 26.03.2018 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) vo výroku prvostupňového rozhodnutia uviedla, že žalobcovi sa nepriznáva náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania zistenej dňa 12.10.2017. Listom z 25.04.2018 pobočka zaslala fotokópie dokumentácie týkajúcej sa žalobcu príslušnej inštitúcii v Nemecku (Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften). Žalovaná ako odvolací orgán preskúmaným rozhodnutím zmenila výrok prvostupňového rozhodnutia pobočky Žilina tak, že pred meno žalobcu vložila text: „Podľa § 99 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov“. Vo zvyšnom rozsahu odvolanie žalobcu zamietla a prvostupňové rozhodnutie pobočky potvrdila. Nepriznanie nároku žalovaná zdôvodnila tým, že žalobca bol v čase zistenia choroby z povolania sociálne poistený v Nemecku, kde bolo za neho odvádzané poistné, nemal vystavený formulár PD A1 o uplatniteľnej legislatíve a z toho dôvodu je príslušná legislatíva toho štátu, do ktorého sociálneho systému odvádzal poistenie v čase vzniku choroby.

2. Krajský súd v odôvodnení rozsudku, ktorým zrušil preskúmané rozhodnutie uviedol, že

preskúmané rozhodnutie žalovanej nie je v súlade so zákonom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a nezákonného procesného postupu pri jeho vydávaní. Ako predmet sporu medzi účastníkmi krajský súd označil určenie rozhodného práva či už Slovenskej republiky, alebo Spolkovej republiky Nemecko pre priznanie nároku žalobcu na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, resp. nárokov v súvislosti s odškodnením žalobcu z dôvodu choroby z povolania.

3. Krajský súd zistil, že poškodenému žalobcovi bola dňa 21.10.2017 zistená choroba z povolania. Z odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia vyplynulo, že dôvodom nepriznania nároku na uplatnenú dávku úrazového poistenia z titulu choroby z povolania bola skutočnosť, že ku dňu zistenia choroby z povolania bol žalobca sociálne a zdravotne poistený v SRN, kde bolo za neho odvádzané poistné do nemeckého sociálneho systému. Podľa ustanovenia § 16 ods. 1 a § 24 zákona v spojení s § 128 ods. 8 zákona sa však úrazové poistenia týka jedine zamestnávateľa, ktorý je platiteľom úrazového poistenia. Nakoľko poistné na úrazové poistenie platí a odvádza zamestnávateľ žalobcu, ktorý je za splnenia zákonných podmienok povinne úrazovo poistený a nie žalobca ako zamestnanec, podľa názoru krajského súdu nie je možné podmieňovať priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobcovi odvádzaním poistného za žalobcu, ktorý ako zamestnanec nemá zákonnú povinnosť platiť poistné na úrazové poistenie. Krajský súd ďalej uviedol, že pre prieskumnú činnosť správneho súdu sú rozhodné len tie podstatné dôvody uvedené v samotnom rozhodnutí, ktoré viedli správny orgán k prijatiu preskúmaného rozhodnutia.

4. Okrem uvedeného mal krajský súd za to, že žalovaný vydal preskúmané rozhodnutie predčasne. Po uplatnení nároku žalobcom voči Sociálnej poisťovni, a potom, čo zamestnávateľ žalobcu ohlásil Sociálnej poisťovni vznik choroby z povolania u žalobcu, Sociálna poisťovňa postúpila podklady na rozhodnutie o nároku žalobcu príslušnému orgánu do SRN. Vzhľadom k tejto okolnosti podľa názoru krajského súdu bolo povinnosťou správneho orgánu prvého stupňa prerušiť konanie o žalobcovom nároku do vyriešenia veci pred príslušným orgánom v SRN a v závislosti od rozhodnutia orgánu iného členského štátu až následne rozhodnúť vo veci. Len uvedeným postupom sa garantujú zákonné práva žalobcu na riadne odškodnenie spojené s jeho zistenou chorobou z povolania, ktorých uplatnenie je sťažené prítomnosťou cudzieho právneho prvku v súvislosti s prácou žalobcu v zahraničí, resp. na území iného členského štátu. Prerúšením konania sa podľa krajského súdu zároveň predíde možným ujám na právach žalobcu pre prípad negatívneho postoja príslušných orgánov v SRN k veci a s tým spojeným možným premlčaním nárokov žalobcu, ku ktorému by mohlo dôjsť v prípade nezrušenia právoplatného rozhodnutia o zamietnutí jeho nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Tiež je potrebné si uvedomiť, že žalobca by nemal znášať negatívne následky možných pochybení jeho zamestnávateľa. Preto krajský súd aj z dôvodu vážneho procesného pochybenia správnych orgánov napadnuté rozhodnutie zrušil.

5. Proti uvedenému rozsudku podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalovaná (sťažovateľka). Sťažnosť odôvodnila tým, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa ust. § 440 ods. 1 písm. g/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). Sťažovateľka uvádza, že žalobca bol v zmysle ustanovenia § 58 ods. 1 Zákonníka práce zamestnávateľom dočasne pridelený na výkon konkrétne vymedzených prác (práce na stavbe „Tunnel Oberau“) k užívateľskému zamestnávateľovi TuCon, a. s., konkrétne k jeho nemeckej zložke. Žalobca bol preukázateľne sociálne poistený v Nemecku. Sťažovateľka považuje názor krajského súdu, že nie je možné podmieňovať priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia odvádzaním poistného za žalobcu, ktorý ako zamestnanec nemá zákonnú povinnosť platiť poistné na úrazové poistenie, za nesprávny. Uvádza, že svojím rozhodnutím nepodmienila priznanie nároku na dávku sťaženia spoločenského uplatnenia neuhradením poistného žalobcom, ale tým, že podľa základného nariadenia sa dávky v prípade zistenia choroby z povolania priznávajú výlučne podľa právnych predpisov toho z členských štátov, ktorého podmienky sú splnené, čo okrem iného zahŕňa aj platenie poistného na sociálne poistenie.

6. Sťažovateľka zdôraznila, že je potrebné, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu. Teda logicky žalobca nemohol byť v dobe

platného poistenia v Nemecku poistený zároveň aj na Slovensku, nakoľko by to bolo v prikróm rozpore so zakladaným nariadením. Sťažovateľka sa nestotožňuje s názorom krajského súdu, že žalobca by nemal znášať negatívne následky možných pochybení zamestnávateľa. Naopak, má za to, že zamestnávateľ splnil všetky povinnosti vyplývajúce mu z takéhoto pracovného vzťahu. Kolízna norma výslovne konštatuje, že osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu. Pri rozhodovaní o tom, podľa ktorých právnych predpisov sa žalobcovi priznajú ním uplatnené dávky je potrebné postupovať v súlade so základným nariadením, ktoré výslovne konštatuje, že dávky sa priznávajú výučne podľa právnych predpisov posledného z týchto členských štátov, ktorého podmienky sú splnené, pričom týmto štátom je Nemecko. Tento záver podľa sťažovateľky vyplýva z toho, že žalobca nebol v čase zistenia choroby z povolania v Slovenskej republike evidovaný ako zamestnanec. Žalobca má preto možnosť požiadať o priznanie akýchkoľvek nárokov príslušnú nemeckú inštitúciu.

7. Sťažovateľka sa nestotožňuje ani s ďalšou konštatáciou krajského súdu, podľa ktorej bolo povinnosťou správneho orgánu prvého stupňa prerušiť konanie o žalobcovom nároku do vyriešenia veci pred príslušným orgánom SNR. Považuje prerušenie konania za nedôvodné, vzhľadom na to, že podmienky stanovenia uplatniteľnej legislatívy sú jasne dané základným nariadením v čl. 11 ods. 3 písm. a/ a v čl. 38. Bez ohľadu na výsledok konania pred nemeckou inštitúciou žalobca podmienky pre priznanie nároku na dávku úrazového poistenia v Slovenskej republike nespĺnil. Sťažovateľka na záver kasačnej sťažnosti zdôraznila, že prípadné negatívne posúdenie dotknutých nárokov žalobcu zo strany nemeckých inštitúcií nemôže byť samo o sebe dôvodom na zmenu uplatniteľnej legislatívy. Žiadala rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

8. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadril žalobca, ktorý vo svojom vyjadrení uviedol, že sťažovateľka v sťažnosti neuviedla, že by názor krajského súdu bol nesprávny. Namietala iba, že svoje rozhodnutie nezaložila na právnom posúdení, ktoré uviedol krajský súd a vysvetľuje svoj právny názor, ktorý však nie je v rozpore s právnym názorom súdu a jeho právnym posúdením. Ak i dôvody zamietnutia nárokov žalobcu spočívali v iných tvrdeniach ako uviedol súd, jedná sa o nesprávne zistený skutkový stav ohľadne dôvodov zamietnutia nárokov a nie nesprávny právny názor. V prílohe k vyjadreniu žalobca pripojil rozhodnutie nemeckej inštitúcie sociálneho poistenia, v ktorom je uvedené, že žalobca netrpí chorobou z povolania. Nemecká inštitúcia uviedla, že žalobca pri práci v Nemecku ako strojník, alebo baník, nebol vystavený vplyvom, ktoré spôsobili jeho ochorenie a pracovné zaťaženie v ohrozujúcej miere bolo iba počas jeho zamestnania na Slovensku. Žalobca sa v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutím krajského súdu.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej nie je dôvodná.

10. Podľa čl. 38 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“), ak osoba, ktorá si privodila chorobu z povolania, vykonávala podľa právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov činnosť, ktorá svojou povahou môže spôsobiť túto chorobu, dávky, o ktoré môže žiadať táto osoba alebo jej pozostalí, sa priznajú výlučne podľa právnych predpisov posledného z týchto členských štátov, ktorého podmienky sú splnené.

11. Podľa čl. 34 ods. 1 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „vykonávacie nariadenie“), ak dôjde k pracovnému úrazu, alebo ak lekár prvýkrát diagnostikuje chorobu z povolania v inom členskom štáte ako je príslušný členský štát, vyhlásenie alebo oznámenie o pracovnom úraze alebo chorobe z povolania, ak je takéto vyhlásenie alebo oznámenie ustanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi, sa vypracuje podľa právnych predpisov príslušného členského štátu, ak je to vhodné, bez toho, aby boli dotknuté iné uplatniteľné právne predpisy platné v členskom štáte, v ktorom došlo k pracovnému úrazu alebo v ktorom bola lekárom

prvýkrát diagnostikovaná choroba z povolania, ktoré sú v takom prípade naďalej uplatniteľné. Vyhlásenie alebo oznámenie sa zašle príslušnej inštitúcii.

12. Podľa čl. 34 ods. 2 vykonávacieho nariadenia inštitúcia členského štátu, na ktorého území došlo k pracovnému úrazu, alebo v ktorom bola prvýkrát diagnostikovaná choroba z povolania, upovedomí príslušnú inštitúciu o lekárskech potvrdeniach vystavených na území tohto členského štátu.

13. Podľa čl. 35 ods. 1 vykonávacieho nariadenia, ak príslušná inštitúcia spochybni uplatnenie právnych predpisov, ktoré sa týkajú pracovných úrazov alebo chorôb z povolania podľa článku 36 ods. 2 základného nariadenia, bezodkladne to oznámi inštitúcii miesta bydliska alebo pobytu, ktorá poskytla vecné dávky, ktoré sa týmto považujú za dávky nemocenského poistenia.

14. Podľa čl. 36 ods. 1 vykonávacieho nariadenia v prípade uvedenom v článku 38 základného nariadenia sa vyhlásenie alebo oznámenie o chorobe z povolania zašle inštitúcii príslušnej pre choroby z povolania v členskom štáte, podľa ktorého právnych predpisov dotknutá osoba naposledy vykonávala činnosť, ktorá pravdepodobne spôsobila túto chorobu. Ak inštitúcia, ktorej sa zaslalo vyhlásenie alebo oznámenie, zistí, že činnosť, ktorá pravdepodobne spôsobila danú chorobu z povolania, sa naposledy vykonávala podľa právnych predpisov iného členského štátu, zašle vyhlásenie alebo oznámenie a všetky sprievodné potvrdenia príslušnej inštitúcii tohto členského štátu.

15. Podľa čl. 36 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, ak inštitúcia členského štátu, podľa ktorého právnych predpisov dotknutá osoba naposledy vykonávala činnosť, ktorá pravdepodobne spôsobila danú chorobu z povolania, zistí, že dotknutá osoba alebo jej pozostalí nespĺňajú podmienky stanovené týmito právnymi predpismi okrem iného napríklad preto, že dotknutá osoba nikdy nevykonávala v tomto členskom štáte činnosť, ktorá spôsobila chorobu z povolania, alebo preto, že tento členský štát neuznáva pracovný charakter choroby, táto inštitúcia bezodkladne zašle inštitúcii členského štátu, podľa právnych predpisov ktorého dotknutá osoba predtým vykonávala činnosť, ktorá pravdepodobne spôsobila danú chorobu z povolania, vyhlásenie alebo oznámenie a všetky sprievodné potvrdenia vrátane lekárskeho nálezu a správ, ktoré dala urobiť.

16. Podľa čl. 36 ods. 3 vykonávacieho nariadenia v prípade potreby inštitúcie opakujú rovnaký postup stanovený v odseku 2 až späť k príslušnej inštitúcii členského štátu, podľa ktorého právnych predpisov dotknutá osoba prvýkrát vykonávala činnosť, ktorá pravdepodobne spôsobila danú chorobu z povolania.

17. Sťažovateľka v podanej kasačnej sťažnosti trvá na tom, že záver krajského súdu vyjadrený v napadnutom rozsudku je nesprávny z dôvodu, že žalobca nebol v čase zistenia choroby z povolania poistený v Slovenskej republike. Vzhľadom na to, že na osobu sa môžu vzťahovať predpisy iba jedného členského štátu, žalobca v zmysle čl. 11 ods. 3 písm. a/ základného nariadenia podlieha právnym predpisom Spolkovej republiky Nemecko, kde bol preukázateľne poistený.

18. S uvedeným názorom žalovanej je potrebné súhlasiť. Kasačný súd však poukazuje na to, že žalovaná sa sama uvedeným názorom neriadila, ak dospela k záveru, že príslušná na konanie o nároku žalobcu je nemecká inštitúcia, a napriek tomu vo veci vydala meritórne rozhodnutie, ktorým žalobcov nárok zamietla. V danom prípade bola žalovaná, resp. jej pobočka, povinná postúpiť dokumenty o žalobcovom uplatnenom nároku príslušnej inštitúcii v Nemecku, čo žalovaná sice splnila, ale mala tak urobiť bez toho, aby vo veci sama vydala meritórne rozhodnutie.

19. Kasačný súd poukazuje na článok 36 ods. 2 vykonávacieho nariadenia, z ktorého vyplýva, že v prípade, ak žalobca nespĺňa podmienky stanovené právnymi predpismi Nemecka, okrem iného napríklad preto, že nikdy nevykonával v tomto členskom štáte činnosť, ktorá spôsobila jeho chorobu z povolania alebo preto, že tento členský štát neuznáva pracovný charakter choroby, nemecká inštitúcia je povinná zaslať inštitúcii členského štátu, podľa právnych predpisov ktorého dotknutá osoba predtým vykonávala činnosť, ktorá pravdepodobne spôsobila danú chorobu z povolania. V prípade negatívneho rozhodnutia nemeckej inštitúcie by vec mala byť opäť postúpená žalovanej. Nie je preto správny postup žalovanej,

ktorá o nároku žalobcu rozhodovala bez toho, aby bola príslušná na konanie. Príslušnou na konanie sa žalovaná stane až po postúpení veci nemeckou inštitúciou v prípade zamietavého rozhodnutia o žalobcovom nároku podľa predpisov Spolkovej republiky Nemecko. Kasačný súd sa preto stotožňuje s názorom krajského súdu, že žalovaná vo veci vydala rozhodnutie predčasne.

20. Pokiaľ žalovaná tvrdí, že žalobca by ani v prípade zamietavého rozhodnutia nemal nárok na dávky z úrazového poistenia v Slovenskej republike, pretože v čase zistenia choroby z povolania bol poistený v Nemecku, tento názor vzhľadom na postup ustanovený v čl. 36 vykonávacieho nariadenia, nie je správny. Inštitúcia členského štátu, podľa ktorého právnych predpisov dotknutá osoba naposledy vykonávala činnosť, je povinná zaslať inštitúcii členského štátu, podľa právnych predpisov ktorého dotknutá osoba predtým vykonávala činnosť, ktorá pravdepodobne spôsobila danú chorobu z povolania, vyhlásenie alebo oznámenie a všetky sprievodné potvrdenia vrátane lekárskeho nálezu a správ, ktoré dala urobiť, pričom, v prípade potreby inštitúcie opakujú rovnaký postup až späť k príslušnej inštitúcii členského štátu, podľa ktorého právnych predpisov dotknutá osoba prvýkrát vykonávala činnosť, ktorá pravdepodobne spôsobila danú chorobu z povolania.

21. Je zrejmé, že vykonávacie nariadenie predpokladá, že nárok na dávky v súvislosti s chorobou z povolania môžu byť priznané aj v štáte, kde žiadateľ nebol naposledy sociálne poistený. Uvedené jednoznačne vyplýva z povinnosti zaslať všetky dokumenty týkajúce sa nároku inštitúcii predchádzajúceho členského štátu, v ktorom žiadateľ (v minulosti) vykonával činnosť, ktorá chorobu z povolania mohla spôsobiť.

22. Čo sa týka prerušenia konania, ktoré podľa názoru krajského súdu mala žalovaná urobiť až do rozhodnutia príslušného orgánu Spolkovej republiky Nemecko, s týmto názorom sa kasačný súd nestotožňuje. Žalovaná, resp. jej pobočka, v čase vydania rozhodnutie nebola oprávnená rozhodovať o nároku žalobcu a vec mala postúpiť príslušnej inštitúcii v Nemecku, preto nebol dôvod na prerušenie konania. Ako však bolo zdôvodnené vyššie žalovaná nemohla v tom čase vydať vo veci meritórne rozhodnutie, práve z dôvodu, že v prípade zamietavého rozhodnutia nemeckou inštitúciou jej vec môže byť postúpená v zmysle čl. 36 vykonávacieho nariadenia. V tomto prípade by bola povinná o žiadosti žalobcu rozhodnúť a predtým vydané meritórne rozhodnutie by vytvorilo prekážku veci rozhodnutej.

23. Vzhľadom na to, že rozsudok krajského súdu je vo výroku vecne správny a kasačný súd iba čiastočne zmenil a doplnil odôvodnenie záveru krajského súdu, kasačná sťažnosť žalovanej nie je dôvodná, a preto ju kasačný súd podľa § 461 SSP zamietol.

24. O trovách konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 SSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal úplnú náhradu trov konania.

25. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.